

5. Облік нерозподіленого прибутку ведеться на рахунку 44 “Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)”. Спрямування частини прибутку звітного року на виплату дивідендів та інших доходів, належних акціонерам підприємства за підсумками року, відображається за дебетом контрпасивного рахунку 443 “Прибуток, використаний у звітному періоді” і кредитом рахунку 67 “Розрахунки з учасниками”. Дивіденди нараховуються на основі виписки з протоколу загальних зборів та інформації, що міститься у книзі реєстрації акцій. Підприємство може вести паперову чи електронну форми книги. Ведення електронної бази даних дає можливість на основі інформації, що міститься у базі, та розміру дивіденду, формувати відомість нарахування і виплати дивідендів.

6. В аналітичному обліку до субрахунку 671 “Розрахунки за нарахованими дивідендами” слід виділити чотири субрахунки другого порядку, зокрема: 671.1 – дивіденди в грошовій формі; 671.2 – дивіденди не в грошовій формі; 671.3 – дивіденди, спрямовані на реінвестицію; 671.4 – депоновані дивіденди. Даний розподіл інформації суттєво скоротить затрати часу бухгалтерів.

З метою стимулювання реінвестиції дивідендів вважаємо за доцільне внести зміни до чинного податкового законодавства, які б передбачали повне звільнення від оподаткування реінвестиції дивідендів. Даний захід дозволить у значно більшому обсязі спрямовувати отримані прибутки на розширення виробництва, що обумовить ефективність діяльності акціонерних товариств.

Аналітичний облік на рахунку 44 “Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)” слід організувати таким чином, щоб забезпечити користувачів інформацією про напрями використання коштів підприємства та вести за допомогою відомості 7.2 відповідно до Методичних рекомендацій по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 29 грудня 2000 р. № 356, в якій наводяться зведені дані за субрахунками 441 і 442 та деталізовані дані субрахунку 443 “Прибуток, використаний у звітному періоді” по напрямках його використання: нарахування дивідендів, збільшення статутного і резервного капіталу та інше використання.

І.В. Нестеренко, канд. екон. наук, доц. (ХДУХТ, Харків)

І.М. Самофал, студ. (ХДУХТ, Харків)

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ

Розвиток у країні інвестиційного потенціалу та реформа бухгалтерського обліку спричинили активізацію досліджень щодо обліку інвестицій, адже для прийняття тактичних і стратегічних рішень з управління капітальними інвестиціями необхідна своєчасна, достовірна аналітична інформація, що може бути забезпечена лише бухгалтерським обліком та безпосередньо залежить від його якості. При вивченні генезису методики обліку капітальних інвестицій визначено перспективні напрями удосконалення обліку капітальних інвестицій в сучасних умовах господарювання, до яких слід віднести облік джерел фінансування капітальних інвестицій та облік поліпшень об’єктів основних засобів, які збільшують первісно очікувані економічні вигоди від використання об’єктів основних засобів.

В бухгалтерському обліку мають відображення наступні етапи: в передінвестиційній фазі – облік формування інвестиційних ресурсів; в інвестуванні – облік операцій з капітального інвестування; в забезпеченні віддачі інвестицій – облік результатів інвестиційної діяльності. Відповідно на першому етапі об’єктів бухгалтерського спостереження діяльності підприємства зі здійснення капітальних інвестицій можна виділити: облік майна підприємства та джерел його утворення відповідно до основних класифікаційних ознак інвестиційних ресурсів. На другому етапі діяльності підприємства зі здійснення капітальних інвестицій об’єктами бухгалтерського обліку виступають: нове та додаткове будівництво, монтаж об’єктів основних засобів, придбання основних засобів, реконструкція, модернізація, капітальний ремонт основних засобів, придбання та виготовлення інших необоротних активів, придбання та створення нематеріальних активів. На кінцевому етапі діяльності підприємства зі здійснення капітальних інвестицій об’єктами обліку виступають результати інвестиційної діяльності. Результатами діяльності підприємства при здійсненні капітальних інвестицій може бути або зростання необоротних активів на підприємстві або прибуток чи збиток, отриманий внаслідок продажу об’єктів капітальних інвестицій.

Проведеним аналізом тенденцій розвитку інвестиційної діяльності зі здійснення капітальних інвестицій на досліджуваних підприємствах встановлено, що обсяги інвестицій в основний капітал щорічно мають тенденцію до збільшення. Така ситуація вимагає правдивої та достовірної інформації щодо здійснення інвестицій та їх результативності, джерелом одержання якої є дані бухгалтерського обліку. Однією з важливих невіршених і до сьогодні проблем, виявлених на обстежених підприємствах, залишається правильність відображення в обліку господарських операцій зі здійснення капітальних інвестицій в орендовані основні засоби. Неузгодженість відображення в обліку таких операцій виникає внаслідок відсутності законодавчо відрегульованої методики їх обліку. На основі аналізу потреб споживачів облікової інформації визначена методика відображення на рахунках бухгалтерського обліку капітальних інвестицій в орендовані основні засоби, яка передбачає поділ поліпшень в орендовані основні засоби на віддільні та невіддільні, а також на поліпшення, які здійснюються за згодою орендодавця та без неї, що забезпечить адекватне відображення операцій з обліку таких об’єктів в сучасних умовах господарювання.

Серед проблем, висунутих практикою бухгалтерського обліку, особливу актуальність набуває облік подальших витрат, пов'язаних з утриманням та експлуатацією основних засобів, тобто проведення поліпшень об'єктів основних засобів. Визначено та обґрунтовано, що до поліпшень об'єктів основних засобів, які включаються до складу капітальних інвестицій, слід відносити капітальний ремонт, реконструкцію та модернізацію. З'ясовано, що деталізація інформації про здійснені капітальні інвестиції повинна проводитися за наступними напрямками: 1) капітальні інвестиції в придбання, виготовлення, будівництво, монтаж об'єктів необоротних активів та 2) капітальні інвестиції в поліпшення об'єктів, що призводять до збільшення майбутніх економічних вигод, первісно очікуваних від використання об'єктів основних засобів.

Після реконструкції, модернізації, капітального ремонту та технічного переоснащення об'єктів основних засобів з'являються запчастини, матеріали та інші товарно-матеріальні цінності, які замінюються на нові, але в обліку вони взагалі не оприбутковуються. У зв'язку з тим, що теорія і організація системи внутрішньогосподарського контролю в частині вивчення достовірності операцій з капітальними інвестиціями є недостатньо дослідженою та обґрунтованою, доцільно використовувати методику складовими частинами якої є об'єкти внутрішньогосподарського контролю, джерела дослідження інформації, методичні прийоми та реалізація результатів здійсненого внутрішньогосподарського контролю операцій з капітальними інвестиціями.

Т.В. Польова, канд. екон. наук (ХДУХТ, Харків)

МЕТОДИКА ОЦІНКИ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ

За сучасних умов розвитку ринкових відносин суб'єкти господарювання самостійно визначають власну економічну політику, організують виробництво та збут продукції, відповідають за результати діяльності, що актуалізує проблему забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств. Проте, на сьогодні спостерігається недостатній ступінь теоретичних досліджень у сфері оцінки фінансово-економічної безпеки підприємства.

Метою системи фінансово-економічної безпеки є забезпечення захищеності діяльності підприємства та своєчасне виявлення і запобігання зовнішніх та внутрішніх загроз. Для її досягнення підприємство повинно підтримувати фінансову стійкість, забезпечувати фінансову автономію і гнучкість у прийнятті управлінських рішень. На кожному підприємстві повинна створюватися власна система безпеки, яка повинна задовольняти наступним вимогам:

- унікальність з точки зору особливостей діяльності кожного підприємства (рівень розвитку, структура виробничої діяльності);
- комплексність (повинна забезпечувати економічну, техніко-технологічну, кадрову, інформаційну безпеку);
- самостійність.

Фінансово-економічна безпека підприємства покликана вирішувати такі функції: забезпечення захищеності діяльності підприємства і його персоналу; збереження майна та ліквідація наслідків завданих збитків; прогнозування та попередження потенційних небезпек підприємства; сприяння створенню «здорового» конкурентного середовища.

Аналіз існуючих методичних підходів до оцінки фінансово-економічної безпеки підприємств свідчить про наявність низки недоліків (таб.).

Таблиця – Підходи до оцінки фінансово-економічної безпеки

Методичний підхід	Зміст методики	Недолік	Автори
1	2	3	4
Індикаторний метод	Використання порогових значень показників (фінансової стійкості, фінансового левериджу, рентабельності тощо)	Порогові значення показників значно відрізняються для підприємств різних галузей (не є універсальним)	Підхормний О.
Методика оцінки ступеня фінансової стійкості	Оцінка фінансової стійкості підприємства з використанням даних про запаси та витрати	Обмежений перелік чинників, які можуть впливати на фінансову стійкість суб'єкта господарювання	Ареф'єва О.В., Кузенко Т.Б.
Обчислення інтегрального показника фінансової безпеки	Обчислення інтегрального показника за грошово-кредитною, валютною, банківською, інвестиційною, складовими фінансової безпеки з визначенням їх вагомості експертним шляхом	Інтегральний показник не достатньо враховує зовнішні загрози фінансовій безпеці підприємства	Єрмошенко М.М., Горячева К.С., Ашуєв А.М.